

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

de Voorzitter van het Interprovinciaal Overleg
dhr. J. Smit

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Contactpersoon
Matthijs Luijke

T 070 370 78 75

Ons kenmerk
4222132

Datum 26 september 2022
Onderwerp Wetgeving gemeentelijke taak asielopvang

Geachte heer Smit,

In uw brief met bijlage van 16 september jl. vraagt u aandacht voor de rol van de provinciebesturen bij de beoogde Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen. U geeft aan ervan uit te gaan dat eerst juridisch uitgezocht wordt of het mogelijk is om de interbestuurlijke toezichtsrol tot en met trede 3 te beleggen bij de provincies. Daarbij geeft u aan, op basis van het als bijlage meegezonden advies, dat de provincies openstaan voor deze toezichtsrol.

In aanvulling daarop geeft u drie overwegingen mee om te betrekken in het (concept-)wetsvoorstel.

Ten eerste bepleit u de invulling van de Provinciale regie Tafel (PRT) niet in de wet te verankeren, aangezien het vrij laten van de invulling daarvan behulpzaam kan zijn voor de effectiviteit van dit overleg.

Ten tweede geeft u aan dat de PRT kan worden voorgezeten door de commissaris van de Koning, maar wel op een zodanige wijze dat geen rolvermenging zal ontstaan met de rol van rijkshoof/rijksorgaan.

In de derde plaats stelt u voor dat, gelet op de minimale omvang per opvanglocatie, gemeenten gezamenlijk een intergemeentelijk plan opstellen. De provincies willen ook kleinere opvanglocaties mogelijk maken als dit de uitkomst is van een intergemeentelijk plan.

Met erkentelijkheid voor deze constructieve bijdrage van het Interprovinciaal Overleg in de gedachtenvorming verduidelijken wij hierbij graag, mede namens de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, enkele aspecten ten aanzien van de beoogde wet.

Wij gaan hierna achtereenvolgens in op:

- de beoogde inrichting van het interbestuurlijk toezicht;
- de invulling van de PRT en de rol van de commissaris van de Koning daarbij;
- de uitkomsten van hetgeen aan de PRT wordt besproken, in relatie tot uw suggestie ten aanzien van de intergemeentelijke plannen, en kleinschalige opvang.

Inrichting interbestuurlijk toezicht

De inrichting van het interbestuurlijk toezicht is de afgelopen periode in verschillende overleggen besproken. Tijdens ons meest recente bestuurlijk overleg op 14 september jl deed u de suggestie om de eerste drie treden van de escalatieladder van interbestuurlijk toezicht te beleggen bij de provinciebesturen. In aanvulling daarop zouden de treden 4 tot en met 6 (met betrekking tot daadwerkelijke indeplaatsstelling) mogelijkwerwijs bij de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid kunnen worden belegd. Daarbij is afgesproken om deze optie nader juridisch uit te zoeken.

In reactie op uw voorstel delen wij graag de volgende overwegingen met u. De Gemeentewet belegt de bevoegdheid tot indeplaatsstelling voor medebewindstaken van raad en college bij gedeputeerde staten (artikel 124). De wet voorziet daarbij in de mogelijkheid dat de vakminister gedeputeerde staten uitnodigt ("verzoekt") hiervan gebruik te maken en eventueel zelf te voorzien in indeplaatsstelling wanneer GS hier geen opvolging aan geeft (artikel 124a Gemeentewet). Daarnaast kan voor specifieke wetten de bevoegdheid tot indeplaatsstelling rechtstreeks bij de vakminister belegd worden op grond van artikel 124b Gemeentewet.

De Gemeentewet kent echter geen tussenvarianten zoals door u voorgesteld. De escalatieladder die in de bestuurlijke praktijk wordt gehanteerd, is weliswaar een bestuurlijk/beleidsmatig instrument, dat ontleend is aan het wettelijk stelsel, maar als zodanig niet wettelijk verankerd is. Dat betekent dat in het onderhavige concept-wetsvoorstel niet kan worden bepaald dat stappen 1 t/m 3 van de escalatieladder door gedeputeerde staten worden doorlopen en stappen 4 t/m 6 door de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid. Het voorgestelde splitsen van het toezicht betreft een systeemwijziging waarvoor de Gemeentewet zelf aanpassing zou behoeven, hetgeen wij thans niet wenselijk achten, aangezien dit een uitvoeriger doordenking van het wettelijk stelsel van interbestuurlijk toezicht zou vergen.

Daarbij merken wij nog op dat het niet logisch zou zijn het toezicht direct te beleggen bij de staatssecretaris van JenV. Een direct toezichthoudende rol van een vakminister is slechts aan de orde als provinciebesturen op het domein van de betreffende wetten geen taken uitoefenen, en niet over de benodigde deskundigheid beschikken om op die terreinen het interbestuurlijk toezicht uit te oefenen (MvT Wet revitalisering generiek toezicht). De staatssecretaris van JenV beschikt niet over de informatie en deskundigheid ten aanzien van de lokale ruimtelijke omstandigheden en van wetgeving in het ruimtelijk domein. In wetgeving waarin is voorzien in rechtstreeks toezicht door de vakminister (bijv. de Participatiewet of de Wet maatschappelijke ondersteuning) is de deskundigheid juist wel bij de vakminister aanwezig en nauwelijks bij de provinciebesturen. Het mogelijk maken van asielopvang door gemeentebesturen houdt in de praktijk in dat voorzien moet worden in (ruimtelijke) vergunningverlening of het wijzigen van een bestemmingsplan. Dat vraagt kennis van de lokale (ruimtelijke) omstandigheden en kennis van wetten (Wro) waarin de provinciebesturen zelf ook taken en bevoegdheden hebben. Verder zijn de provincies al toezichthouder op het gerelateerde terrein van het huisvesten van statushouders.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid

Datum
23 september 2022

Ons kenmerk
4222132

In het wetsvoorstel stellen wij daarom voor dat het toezicht conform de systematiek van artikel 124 van de Gemeentewet bij GS wordt gelaten. Dit toezicht door GS ziet enkel op de invulling van de wettelijke taak door de betreffende gemeente (en niet op het COA).

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid

Datum
23 september 2022

Ons kenmerk
4222132

Uiteraard speelt de samenwerking met het COA wel een rol bij het realiseren van asielopvang. Voor zover toezicht nodig is op de taakuitvoering door het COA, is de staatssecretaris van JenV hiervoor reeds verantwoordelijk. In geval van taakverwaarlozing door het COA kan de staatssecretaris in overleg treden met het COA en passende maatregelen treffen. GS hebben een directe lijn naar de staatssecretaris in geval zij taakverwaarlozing door het COA signaleren. Overigens behoudt de staatssecretaris, conform het interbestuurlijke toezicht, de mogelijkheid GS te verzoeken om toepassing te geven aan artikel 124, eerste lid, van de Gemeentewet, dan wel het toezicht direct zelf uit oefenen. In deze systematiek zit dus al een zekere escalatiemogelijkheid in het geval het toezicht niet effectief door GS kan worden uitgeoefend.

Rol commissaris van de Koning

Terecht vraagt u in uw brief aandacht voor de rol van de commissaris van de Koning als voorzitter van de Provinciale Regietafel (PRT). Deze rol vervullen de commissarissen van de Koning reeds in het licht van artikel 182, eerste lid, onderdeel a, van de Provinciewet en artikel 1 van de Ambtsinstructie als rijksorgaan. Hun rol als voorzitter van de PRT is immers in het bijzonder gericht op het bevorderen van de samenwerking tussen de in de provincie werkzame rijksambtenaren van het COA en de gemeentebesturen. Deze rol blijft behouden in de wet. In het onderhavige concept-wetsvoorstel wordt recht gedaan aan die rol van rijksorgaan, doordat de commissaris verslag uitbrengt van de PRT aan de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid. Voor de goede orde, het uitbrengen van een advies door de commissaris (waarvan dus is afgezien), zou de commissaris in een andere positie brengen en vragen doen rijzen over zijn verschillende verantwoordelijkheden. Het uitbrengen van een verslag van de besprekingen van de PRT past in de rol die de cdK reeds als rijksorgaan uitoefent. Tezelfdertijd is ervoor gekozen de rol van de PRT niet expliciet in de wet te verankeren, maar te volstaan met een overlegverplichting van betrokken partijen. Het vrij laten van de invulling daarvan kan, zoals u terecht heeft aangegeven, behulpzaam zijn voor de effectiviteit van dit overleg.

Verslag PRT, intergemeentelijke plannen en kleinschaligheid

In uw brief en de bijlage refereert u aan intergemeentelijke plannen met betrekking tot de te realiseren opvanglocaties. U stelt voor dat het intergemeentelijk plan, gelet op de minimale omvang per opvanglocatie, door de betrokken gemeenten gezamenlijk wordt opgesteld. De provincies willen ook kleinere opvanglocaties mogelijk maken als dit de uitkomst is van een intergemeentelijk plan.

In reactie daarop merken wij vooraf op dat in het concept-wetsvoorstel welbewust ervan afgezien is om de inhoud van het verslag van de commissaris als een intergemeentelijk plan aan te duiden. In het kader van het concept-wetsvoorstel is het van primair belang om via de PRT te komen tot een provinciaal voorstel verdeling van de opvanglocaties. De suggestie van een formeel plan kan, mede in het licht van mogelijke bestuursrechtelijke associaties daarbij, tot verwarring leiden. Het uitgangspunt in de systematiek van de wet is dan ook het verslag van de PRT dat door de commissaris wordt aangeboden aan de staatssecretaris van JenV.

Wij tekenen daarbij aan dat ook de mogelijkheid van kleinschaligere opvanglocaties geboden wordt, zoals u ook noemt in uw brief. De komende periode worden daarvoor de randvoorwaarden en kaders ontwikkeld in het kader van de versnelling van de uitvoering en actualisering van de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen zoals overeengekomen aan de Landelijke Regietafel Migratie en genoemd in de bestuurlijke afspraken van 26 augustus 2022. Ook het IPO zal daarbij betrokken worden.

Wij vertrouwen erop u met deze aanvullende informatie van dienst te zijn en zien uw uiteindelijke reactie naar aanleiding van de formele consultatie met belangstelling tegemoet.

De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

E. van der Burg

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Hanke Bruins Slot

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid

Datum
23 september 2022

Ons kenmerk
4222132